

**पौरोहित्य एवं कर्मकाण्ड - स्नातकोत्तरडिप्लोमा
वार्षिकपरीक्षापाठ्यक्रमः**

पत्र कोड एवं विषय	पाठ्यवस्तु विवरण- पौरोहित्य-कर्मकाण्डपरिचयः सामान्यपूजनप्रयोगः नित्यकर्माणि च	क्रेडिट
DSCC- 01 प्रथमपत्रम्	<p>Unit – 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • भारतीयसंस्कृतौ कर्मकाण्डस्य स्वरूपं महत्त्वञ्च • भारतीयसंस्कृतौ नित्यकर्माणां स्वरूपं महत्त्वञ्च <p>Unit – 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • नित्यक्रियाविधिः (प्रातरुत्थानम्, स्नानविधिः, ईशवन्दनादिकम्) <p>Unit – 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • स्वस्तिवाचनं सङ्कल्पविधिश्च • सन्ध्यातर्पणविधिः <p>Unit – 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • गणेशाम्बिकयोः पूजनम् • श्री गणपत्यथर्वशीर्षम् • श्रीसूक्तम्, मेधासूक्तम्, रात्रिसूक्तञ्च <p>Unit – 5</p> <ul style="list-style-type: none"> • प्रायोगिकम् – तर्पणविधिः, सङ्कल्पविधिः, स्वस्तिवाचनं, गणेशाम्बिकयोः पूजनञ्च। <p>Unit – 6</p> <ul style="list-style-type: none"> • कलशस्थापनम् • पुण्याहवाचनम् • षोडशमातृकासप्तधृतमातृकयोः पूजनम् 	कुल 06
DSCC- 02 द्वितीयपत्रम्	<p>पाठ्यवस्तु विवरण-सूक्तस्तोत्रपाठः सामान्यपूजाप्रयोगश्च</p> <p>Unit – 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • पुरुषसूक्तम्, रुद्रसूक्तम् • आदित्यहृदयस्तोत्रम् • नवग्रहमण्डलपूजनमसंख्यातरुद्रपूजनञ्च <p>Unit – 2 कनकधारास्तोत्रम्, विष्णुसहस्रनामस्तोत्रञ्च</p> <p>Unit – 3 अन्नपूर्णास्तोत्रम्, सङ्कष्टनाशनगणेशस्तोत्रम्, गणेशपञ्चरत्नस्तोत्रम्, शिवताण्डवस्तोत्रम्, रामरक्षास्तोत्रम्</p> <p>Unit – 4</p>	कुल 06

	<p>श्रीमद्भगवद्गीतायाः द्वितीयोऽध्यायः, श्रीमद्भगवद्गीतायाः अष्टादशोऽध्यायः</p> <p>Unit – 5</p> <ul style="list-style-type: none"> अन्नपूर्णास्तोत्रम्, सङ्कटनाशनगणेशस्तोत्रम्, शिवताण्डवस्तोत्रम्, रामरक्षास्तोत्रञ्च <p>Unit – 6</p> <ul style="list-style-type: none"> प्रायोगिकम् – अधीतसूक्तानां सस्वरपाठः, स्तोत्राणां लयसहितः पाठश्च प्रायोगिकम् – षोडशमातृकानिर्माणविधिः, सप्तधृतमातृकानिर्माणविधिः, नवग्रहमण्डलनिर्माणविधिश्च 	
<p>DSCC-03 तृतीयपत्रम्</p>	<p>पाठ्यवस्तु विवरण-शान्तिविधयःअनुष्ठानकर्माणिच</p> <p>Unit – 1</p> <ul style="list-style-type: none"> नवग्रहशान्तिविधिः सत्यनाराण्यपूजापद्धतिः गृहारम्भः गृहप्रवेशः वास्तुशान्तिः च <p>Unit – 2</p> <p>विविधारिष्टशान्तिविधिः</p> <ul style="list-style-type: none"> भारतीयसंस्कृतौ व्रतोपवासानां सामान्य परिचयः विविधोपचारविधिः (पञ्चोपचारः, दशोपचारः, षोडशोपचारादयः) <p>Unit – 3</p> <p>वैधव्योपशान्तिविधिः रुद्राभिषेकविधिः महामृत्युञ्जयविधिः</p> <p>Unit – 4</p> <p>मूलगण्डान्तशान्तिविधिः भारतीयधर्मदर्शनयोः सामान्य परिचयः नवचण्डीपाठविधानम्</p> <p>Unit – 5</p> <p>प्रायोगिकम् – अधीतविधीनां प्रायोगिकम् पञ्चाङ्गस्य सामान्यपरिचयः</p> <p>Unit – 6प्रायोगिकम् – अधीतविधीनां पद्धतीनां च प्रायोगिकम्</p>	<p>कुल 06</p>
<p>DSCC 04 (चतुर्थपत्रम्)</p>	<p>पाठ्यवस्तु विवरण- संस्कारपरिचयःपूजाहोमकर्माणि</p> <p>Unit – 1</p>	<p>कुल 06</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • भारतीयसंस्कृतौ संस्काराणां स्वरूपं महत्त्वं च • प्राग्जन्मसंस्काराणांसामान्यपरिचय,शैशवशैक्षणिकसंस्काराणां सामान्यपरिचयः <p>Unit – 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • विवाहसंस्कारस्य सामान्यपरिचयः विवाहभेदाश्च ,विवाहसंस्कारस्यानुषङ्गिककर्माणि • श्रीकृष्णजन्माष्टमी, श्रीरामनवमी, एकादशीव्रतं, प्रदोषव्रतञ्च <p>Unit – 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • गर्भाधानसंस्कारः,(चतुर्थीकर्मविधिः),पुंसवनसंस्कारविधिः,पुंसवनादिमातृशिशु संरक्षणोपायस्य शास्त्रीयविमर्शः <p>Unit – 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • सीमन्तोन्नयनविधिः,जातकर्म-नामकरणसंस्कारौ ,निष्क्रमण-अन्नप्राशनसंस्कारौ <p>Unit – 5</p> <p>प्रायोगिकम् – अधीतविषयाणां साम्प्रतिकौचित्यविमर्शः</p> <p>प्रथमं द्वितीयं च एककम् अधीत्य विद्यार्थिनः भारतीयसंस्कृतौ संस्काराणां स्वरूपं महत्त्वं तथा च , प्राग्जन्मसंस्काराणां सामान्यपरिचय,शैशवशैक्षणिकसंस्काराणां सामान्यपरिचयञ्च ज्ञास्यन्ति ।</p> <p>तृतीयं चतुर्थं च एककम् अधीत्य विद्यार्थिनः विवाहसंस्कारविधेश्च ज्ञानं ज्ञास्यन्ति ।</p> <p>पञ्चमे एकके - विद्यार्थिनः अधीतविधीनां पद्धतीनां च प्रायोगिकं ज्ञानं ज्ञास्यन्ति ।</p> <p>Unit – 6</p>	
<p>DSCC 05 (पञ्चमपत्रम्)</p>	<p>पाठ्यवस्तु विवरण- और्ध्वदैहिकसंस्कारविधिः</p> <p>Unit – 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • अन्यान्योर्ध्वदैहिककर्माणि • सामान्यहोमविधिः <p>Unit – 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • एकोद्दिष्ट-पार्वणश्राद्धविधिः शूलगवः वृषोत्सर्गश्च • महाशिवरात्रिव्रतम्, नवरात्रव्रतञ्च <p>Unit – 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • अन्त्येष्टिसंस्कारस्य शास्त्रीयस्वरूपं वैज्ञानिकमहत्त्वं च • अन्त्येष्टिसंस्कारविधिः 	<p>कुल 06</p>

	<p>Unit – 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • नान्दीमुखपूर्वकं मण्डपपूजनं द्वारपूजनं च • शूलगवः वृषोत्सर्गश्च <p>Unit – 5</p> <ul style="list-style-type: none"> • हरितालिकाव्रतम्, तुलसीविवाहः, जीवितपुत्रिकाव्रतं च अधीतविषयाणां प्रायोगिकम् <p>Unit – 6</p> <p>प्रायोगिकम् – पार्वणश्राद्धविधेः प्रायोगिकम्</p>	
DSCC 06 (षष्ठपत्रम्)	विषय – वाक्परीक्षा/सूक्तमन्त्रादिपाठोच्चारणप्रदर्शनम् / प्रयोगविधिप्रदर्शनम् ।	कुल 06
	Unit -1 पठितसूक्तमन्त्रादिपाठोच्चारणप्रदर्शनम् / प्रयोगविधिप्रदर्शनम् ।	
DSCC 07 (सप्तपत्रम्)	विषय – परियोजना या प्रदत्तकार्यम्	कुल 04
	Unit -1 प्रदत्तकार्यं /परियोजनाकार्यम् ।	